

Sygn. akt I ACa 525/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Marek Boniecki (spr.)
Sędziowie:	SSA Sławomir Jamróg SSA Grzegorz Krężolek
Protokolant:	sekr. sądowy Marta Matys

po rozpoznaniu w dniu 3 kwietnia 2019 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko Gminie Miejskiej K. przy udziale interwenienta ubocznego po stronie pozwanej E. M.

o ustalenie

na skutek apelacji interwenienta ubocznego

od wyroku Sądu Okręgowego w Krakowie

z dnia 4 października 2017 r. sygn. akt I C 130/17

oddala apelację.

SSA Sławomir Jamróg SSA Marek Boniecki SSA Grzegorz Krężolek

Sygn. akt I ACa 525/18

Uzasadnienie wyroku Sądu Apelacyjnego w Krakowie

z dnia 3 kwietnia 2019 r.

Wyrokiem z dnia 4 października 2017 r. Sąd Okręgowy w Krakowie ustalił, że powódce M. K. przysługuje prawo dysponowania grobem mурowanym zlokalizowanym na Cmentarzu (...) w K., na kwaterze(...), obejmujące uprawnienie do decydowania o przeznaczeniu wolnych miejsc w tym grobie, uprawnienie do remontu nagrobka, uprawnienie do oddawania kultu pochowanym w tym grobie oraz uprawnienie do załatwiania spraw z Zarządem Cmentarzy Komunalnych w K..

Sąd Okręgowy ustalił, że w grobie murowanym na kwaterze (...)pochowani są: S. W. - zmarły w(...) r., M. W. (1) - zmarła w(...) r., M. W. (2) - zmarły w (...) r. oraz H. J. - zmarła w (...) r. M. W. (1) i S. W. (dziadkowie powódki) byli małżeństwem. Z ich związku pochodziło dwoje dzieci: H. J. (matka powódki) i M. W. (2) (wuj powódki). H. J. miała dwoje dzieci: powódkę i E. M.. M. W. (2) miał jedno dziecko, córkę B. W.. Powódka miała dobre relacje z bliskimi pochowanymi w wyżej opisanym grobie, nie było między nimi konfliktów. W szczególności bliskie kontakty łączyły powódkę z babką. Powódka mieszka na stałe w USA. Tam mieszkała też matka powódki. Powódka organizowała sprowadzenie zwłok zmarłej matki do kraju oraz jej pogrzeb, za co pokryła koszty. H. J. została pochowana w grobie murowanym zlokalizowanym na Cmentarzu (...)na kwaterze(...) Zmarła była współdysponentką tego grobu wraz z B. W.. B. W. nie sprzeciwia się, aby prawo do współdysponowania wyżej opisanym grobem przysługiwało powódce. Sprzeciw taki wyraża natomiast siostra powódki. Powódka w dniu 9 stycznia 2017 r. uiściła opłatę za użytkowanie gruntu pod ww. grób w kwocie 4.3356 zł na okres 30 lat.

W ustalonym przez siebie stanie faktycznym, po dokonaniu oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, Sąd Okręgowy uznał powództwo za uzasadnione w świetle przepisów art. 189 k.p.c. i art. 23 k.c. W spornym grobie pochowane zostały zwłoki H. J., a oprócz nich S. W., M. W. (1) i M. W. (2). Osobami, które są uprawnione do przedmiotowego grobu są zatem krewni i powinowaci ww. osób, określani w art. 10 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych. W wypadku tych osób typowo istnieją więzi emocjonalne odnoszące się do zmarłych stanowiące podstawę dla uznania, że po ich stronie istnieje dobro osobiste w rozumieniu art. 23 k.c. w postaci kultu osoby zmarłej. Powódka wykazała, że łączyły ją bliskie więzi rodzinne z osobami pochowanymi w grobie i należy do kręgu osób wymienionych w art. 10 ustawy o cmentarzach i chowaniu zmarłych. Miała dobre relacje z bliskimi pochowanymi w wyżej opisanym grobie, nie było między nimi konfliktów, w szczególności bliskie kontakty łączyły powódkę z babką. Powyższe uzasadniało istnienie po stronie powódki prawa do grobu o treści opisanej w pozwie. Uprawnienie takie przysługuje powódce w ramach ochrony prawnej jej dobra osobistego, jakim jest kult zmarłych bliskich osób pochowanych w spornym grobie. W ocenie Sądu pierwszej instancji powódka wykazała także interes prawny w ustaleniu prawa grobu, tj. uprawnień do współdecydowania o osobach, które mają być w nim pochowane, o dokonaniu remontu, o określeniu form oddania kultu zmarłym w grobie pochowanym oraz o załatwianiu innych spraw z Zarządem Cmentarzy Komunalnych w K.. Pozwana Gmina nie kwestionowała wprowadzenia roszczenia powódki, podobnie zastrzeżeń w tym przedmiocie nie wniosła dotychczasowa jego współdysponentka B. W.. Zasadność uprawnienia powódki do dysponowania grobem podniosła natomiast siostra powódki - interwenientka uboczna E. M., wskazując, że powódka co prawda należy do kręgu osób uprawnionych wymienionych w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, jednak z uwagi na stałe zamieszkiwanie na terenie USA nie może ona kultywować pamięci osób pochowanych ww. grobie. Doszło zatem do powstania zagrożenia bądź niepewności co do istnienia prawa powódki. Orzeczenie zgodne z żądaniem pozwu zwiększy stopień zabezpieczenia praw powódki. Zdaniem Sądu na zasadność powództwa nie miało wpływu to, że powódka mieszka na stałe w USA, czy w całości czy w części pokryła koszt pogrzebu matki ani nawet to, skąd pochodziły środki na pokrycie tych kosztów.

Wyrok powyższy zaskarżyła w całości apelacją interwenientka uboczna, wnosząc o jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Skarżąca domagała się również nakazania B. W. zwrotu sumy 2178 zł oraz zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania w kwocie 2500 zł, wobec przymuszenia interwenientki do pracy przy tworzeniu pism procesowych.

Apelująca zarzuciła, że pominięte zostały podstawy formalne i dowody w sprawie, zachodziła podstawa do zawieszenia postępowania do czasu zakończenia sprawy spadkowej po matce powódki i interwenientki ubocznej oraz ujawnienia akt sprawy(...)oraz sprawy (...)– „na okoliczność braku wiarygodności i zarzutów stawianych do czynów B. E.”, wobec złożonego przez nią oświadczenia o przyjęciu spadku po M. K.. Zarzucono również naruszenie art. 201 k.c. i art. 202 k.c. – poprzez nieujawnienie wyłączenia ze sprawy (...) nowej sprawy(...), a także naruszenie prawa spadkowego, nierozzerwalnie związanego z art. 24 k.c., bowiem uregulowanie Kodeksu cywilnego dotyczące się ochrony dóbr osobistych, nie wyłączają ochrony na podstawie innych przepisów prawa.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

W pierwszej kolejności wskazać należy, iż Sąd Okręgowy prawidłowo, z poszanowaniem reguł wyrażonych w przepisie art. 233 §1 k.p.c. ustalił stan faktyczny sprawy, co sprawiło, że Sąd Apelacyjny przyjął go za własny.

Jako że zarzuty naruszenia prawa procesowego mają dla sądu odwoławczego charakter wiążący, osoba wnosząca apelację winna sprecyzować, w jaki konkretny sposób doszło do uchybienia określonym normom proceduralnym. Ponadto skarżący winien wykazać, że naruszenie przepisu postępowania miało wpływ na treść zapadłego wyroku. W rozpoznawanej sprawie apelacja warunków tych co do zasady nie spełnia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego nie zachodziły podstawy do zawieszenia postępowania w sprawie na podst. art. 177 §1 k.p.c. do czasu zakończenia postępowania spadkowego po H. J.. Po pierwsze, ani art. 23 k.c., ani art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych (t. jedn. Dz. U. z 2017, poz. 912) nie uzależniają prawa do współdecydowania o grobie od wykazania się tytułem spadkobrania, lecz istnieniem więzi emocjonalnej lub rodzinnej (por. także wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 6 grudnia 2017 r., I ACa 559/17). Po wtóre, art. 177 §1 k.p.c. nie ma charakteru obligatoryjnego, co oznacza, że nawet wykazanie prejudycjalności określonego orzeczenia – co w rozpoznawanej sprawie nie miało miejsca – nie nakłada na sąd obowiązku zawieszenia postępowania. Skarżąca nie wykazała także, jaki wpływ na rezultat sporu miałyby sprawy (...)czy też dokumenty w nich zawarte. Oczywiście jest, że złożenie oświadczenia przez B. W. o przyjęciu spadku jest dla sprawy o ustalenie prawa do dysponowania grobem irrelevantne. Słusznie także uznał Sąd Okręgowy za nieistotną okoliczność, z jakich środków uiszczona została opłata za użytkowanie grobu.

Sąd pierwszej instancji nie naruszył też swoim rozstrzygnięciem prawa materialnego, w szczególności art. 201 k.c. i art. 202 k.c. Jak słusznie wyjaśniono w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, przepisy Kodeksu cywilnego o zarządzie w sprawie o prawo do grobu mają zastosowanie jedynie przez analogię, a to z uwagi na dominujący w tym przypadku niemajątkowy aspekt sprawy. Przyznanie w zaskarżonym wyroku powódce określonych uprawnień nie czyni jej wyłączną dysponentką prawa do grobu. Dopóty jednak, dopóki nie ujawni się spór między powódką a osobą legitymującą się takim samym uprawnieniem, sięganie po przepisy o zarządzie jest zbędne. Nawet przy założeniu, że interwientka jest w równym stopniu uprawniona do dysponowania grobem, co w rozpoznawanej sprawie jednoznacznie wykazane nie zostało, brak jest obecnie podstaw do przyjęcia, że między nią a powódką zaistniał spór co do realizacji konkretnego uprawnienia.

Prawidłowa była także ocena Sądu Okręgowego odnośnie do okoliczności stałego pobytu powódki w USA. Odległość między miejscem zamieszkania uprawnionego a grobem, do którego rości sobie prawo, nie stanowi relewantnej przesłanki. Zauważyć przy tym wypada, że znaczną część wskazanych w zaskarżonym wyroku uprawnień powódka może wykonywać na odległość czy przez osoby trzecie (decydowanie o przeznaczeniu wolnych miejsc, remont, dbanie o czystość, dekorowanie grobu, sprawy urzędowe). Z kolei uprawnienie do oddawania kultu osobom pochowanym, w zakresie w jakim nie sposób go wykonać w ww. sposób, może zostać zrealizowane w czasie pobytów, nawet relatywnie rzadkich, powódki w Polsce.

Sąd Apelacyjny nie znalazł też podstaw do kierowania do Trybunału Konstytucyjnego zapytania prawnego, albowiem nie doszukał się sprzeczności zastosowanych przez Sąd pierwszej instancji przepisów z Konstytucją Rzeczypospolitej Polskiej.

Bezzasadny w świetle art. 107 k.p.c. w zw. z art. 98 §1 k.p.c. okazał się wniosek o przyznanie kosztów procesu, albowiem powództwo, któremu skarżąca oponowała, zostało uwzględnione w całości. Z kolei żądanie zasądzenia na rzecz interwientki kwoty 2178 zł winno zostać rozpoznane w odrębnej sprawie z uwagi na całkowity brak relacji przedmiotowej i podmiotowej z powództwem rozpoznany w zaskarżonym wyroku.

Biorąc pod uwagę powyższe okoliczności, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

SSA Sławomir Jamróg SSA Marek Boniecki SSA Grzegorz Krężolek